

Ametiühendusline kuutiri

Ilmub iga 1. ja 15. kuupäeval.

Hoimetus: Lembitu t. nr. 4, krt. 4. Telef. 3-77.

Salitus: Suur Profusmägi nr. 4. Telef. 3-61.

Adrejs: Postkast Nr. 357, Tallinn.

Tellimishind: 6 kuud 60 mkr., 12 kuud 120 mkr.

Kuulutuste hinnad: 1 lehekülj 3000 marka,
1/2 lehek. 1600 mkr., 1/4 lehek. 850 mkr.

Nr. 3

1. Aprill. 1925.

Nr. 3

Põhiseadus pinnaks filmas.

Meie maruparempoolsetele ringfondadele, kes koondunud põllumeeste kogudesse ja kristlikku rahvaerakonda, on wabariigi põhiseadus alati olnud pinnaks filmas. Nende häälekandjaks „Kaja“ ning „Päewaleht“ on wäimata wifadusega järelejätmatult materdanud maksimat põhiseadust. See olla juriidiliselt nõrk ning puudulik, riigidiguliselt pentifikult omapärane, täis arusaamatusi ja wastolusi, liig modern ning mannetu selleks, et olla „wanumatuks juhiks riigikogu, kohtu ja walitjusaustuste tegevuses“, nagu seda deklareerib põhiseaduse par. 86.

Kõik negatiivsed nähtused meie riiklises elus on kirjutatud põhiseaduse arwele. Parteide ja parteikeste rohkus, meie omawaheline waenulikkus, riigikogu „tööndimetus“, walitjuse mannetus (ei walitse, waid ajab ainult asju), sagedased ja pikalised walitjustrüüfid, majandusline peofsihu elamine ilma kindla kawata ja põhijuhideta, ränk massuwoorem, kodanikkude riigitüdimus, kommunisti lewinemine, 1. detsembri sündmused — see kõik olla tingitud praegusest põhiseadusest kui pärispatust. Meid mõtteid on arutatud tüütuseneni, neid „tillemani tilku“ siise antud kodanikule enne jõumist ja peale jõumist, et valmistada pinda — põhiseaduse muutmisele, kui paratamatusele, kui tahetakse päästa riiki ja rahwast. Ja kõik need jutud wiisid ja wiivad ühe ja sama messiaje juure wälja: president. See peab Eesti elu uueks looma, Eesti riigil õnne tooma. See universaalwahend peab mõjuma kui lastoorõli — nii kõhu finni kui lahtioleku korral. Sest kõik õnnetus olla siamaani seisnud selles, et meil puuduwat majas peremees, kes kindla käega juhiks riiki tüüri.

Selle kindlakäelise juhtimise tuumaks tunnistatakse tarwe rehvida tujuka demokraatia wallatlewaid purje.

Nii on siis maruparempoolsed juba algusest peale ojanud teha mõitluse presidenti eest mõit-

luseks demokraatia wastu. Nende tõlgitsemisel on president — päätseks demokraatiale. Nende ringfondade lõpp-eesmärki lasseb „Päewaleht“ awameelsena aimata, kui ta 28. jaan. j. a. nr. 26 kirjutab: „Riisitawaks tuleb lugeda, kas wäikesed uued riigid üldse hästi on teinud, kui nad enestele parlamendi walitjused siise on seadnud.“ Siit võib ju pimegi lugeda mooraali: elagu monark!

Need teoreetilised tõekspidamised on tänapäew kantud praktiliste kawatsuste pinnale. Dtskohe peale 1. detsembri sündmusi läinud aastal arwas „Päewaleht“, et aeg olla ülim põhiseaduse parandamiseks ja presidenti ametisse seadmiseks, kui mitte ei tahetawat üle elada uut kommunistlikku putshi. Kawatsuste teostamise etteotsa on asunud riigikogu põllumeeste kogude rühm. See on wäljatõotanud ükfitasjalise parandusettepanekute kawa. Et pilti saada selle kawa suunast ja ulatusest, toome sellest tähtsamad parandusettepanekud.

Jäälõigatus on igal kodanikul, kes 25 aastat (praegu 20 aastat) wana. Sõjawäe tegewas teenistuses olejail hääleõigust ei ole. Pannakse ette kustutada paragrahv, mis näeb ette, et kuulutatasse wälja uued riigikogu walimised siis, kui rahwas lihtab tagasi riigikogu poolt wastumõetud wõi wõtub wastu riigikogu poolt tagasilükatud seaduseelnõu. Riigikogu kokkukutsumise ja laialijaatmise õigus läheb presidentile üle. President walitakse 5 aastaks. Ta peab olema wähemalt 40 aastat wana. Teda walib 200-liikmeline rahwuskogu. Kui hääled rahwuskogus kolmandal walimisikorral poolduwad, loetakse walitaks see kandidaat, kes pikemat aega wabariigi walitsemisest oja wõtnud wõi kes aastate järgi wanem. Presidentil on õigus wastumõetud seadust oma tähendustega ja põhjendustega tagasi saata selleks, et seadus seal uesti arutamisele mõetaks. Kui riigikogu ka pärast korduwat arutamist selle seaduse endisel kujul

otfufewõimulise koosoleku osawõtjate $\frac{2}{3}$ häälega vastu võtab, siis on wabariigi president kohustatud jeda seadust wälja kuulutama, wastasel korral arwatakse aga see seadus kustumaks. Presidendiil on õigus seadusi, määrusi, käskusi ja keelusi wälja anda. Ta kutsub riigikogu kokku, kaitseb ja lõpetab ta tegevuse ning kuulutab ta istangud lõppenuteks. President sõlmib teiste riikidega lepinguid ning teeb nad riigikogule teatavaks. Ta annab käskusi kaitsejõukorra wäljakuulutamise ja lõpetamise kohta. Ta on wabariigi kaitse-

wägede ülemjuht. Wabariigi presidenti võib kaelakohtulikule wastutusele wõtta ainult wabariigi äraandmise eest. Selleks peawad riigikogus tema vastu süü tõstmise teostamiseks kõige vähemalt $\frac{2}{3}$ liikme istumisest osawõttel $\frac{2}{3}$ nende seast hääled poolt anda. Nuhkluseks võib olla presidendi ametiist tagandamine ja õiguse kaotamine kunagi uuesti presidendiks olla.

Nende ettepanekute lähema hinnangu toome oma kuufirja järgmises numbris.

D. G.

Riigi- ja omawalitsuse teenijate märgufiri palkade asjus.

13. märtil j. a. saatis riigi- ja omawalitsuse teenijate keskkait wabariigi walitsusele palkade asjus järgmise märgufirja (toome lühendatult):

Riigiteenijatele maksetaw palk peab kaht ülesannet täitma, nimelt: efiteks põhiseaduse § 25. ettenähtud inimwäärilise ülespidamise kindlustama ja teijeks ametiülesannete kohast tasu wõimaldama.

Palga esimest osa nimetame meie käesolewas märgufirjas elatismiinimumiks ja teist osa töötasuks.

On wastuwaidlemata tõde, et kõik need riigiteenijad, kes terve oma tööajaga iga päew riigiasutustes töötawad, efiteks tingimata palgana elatismiinimumi peawad saama ja siis juba teises järjekorras ametiülesannete kohase töötasu.

Elatismiinimumi wõimaldamine on nii riiklikest, kui ka ühiskondlikest seijukohast hädatarwilik, ja meil on alati piinlik olnud jeda oma märgufirjades weel põhjendada.

Inimesed, kes oma töö eest ei saa elatismiinimumi, ei saa maksma korraga rahul olla ja ainult isamaa armastus hoitab neid soowimata sammude ettemõtmisest tagasi. Üllatõibluse tagajärjel lewinewad haigused kohutawalt, ametiasutuste arstiabi krediidid juurenawad, inimesed kaotawad töowõime wara ning langewad ühiskonnale raskuseks juure.

Wabariigi walitsus (ka endised) waatab riigiteenijate palkade reuleerimise tarwiduse peale sootumaks teifiti, kui riigiteenijad jeda õigeks peawad.

Nimelt on meie arwates hädatarwilik kõigepealt kõigi riigiteenijate palgad elatisalommäärani tõsta ja alles siis, kui see juba tehtud on, töötasu ülesannete ja ametikohuste seijukohale wastawalt korraldada. Keskkait ühes temasse kuuluwate organisatsioonidega tunnistab töötasu õiglase normeerimise tarwi-

likuks ning toetab ka omalt poolt raskemate ülesannete täitjatele suurema palga maksmist. Kuid siinjuures ei pea mitte jeda ära unustama, et siis, kui riigi majandusline jõud ei wõimalda otsekohesetele riigitöötajatele elatismiinimumi kindlustada, kõrgemate ametnikkude töötasu suurendamine ülekohutune on.

Kohtunikkude palga kõrgendamine ning ehwitseride korteriraha suurendamine tõendab, et praegune walitsus töötasu hindamist eelistab elatismiinimumini wõimaldamisele kõigile riigiteenijatele ja jeda koguni korralikuma ametikohuste täitmise ning riigitruuduse wajadusega põhjendab, kuid kas siis 90% riigiteenijatest ei nõuta korralikku ametikohuste täitmist ning riigitruudust ja kas ei jummi elu seeshoidmise instinkt ka vähemaid riigiteenijaid korruptsioonile?

Majanduslik raskust ei peaks riigi- ja omawalitsuse teenijate keskkaitu arwates üksi rõhuma enamus riigiteenijaid omal turjal kandma. Ei tohi meie arwates mõnest üfikult ametnikult riigitruudust ja korralikku ülesannete täitmist ainult ajakohase palga saamise eeldusel nõuda ja suuremat hulka teenijaid näljaga heitlema jätta.

Tänawu aastal wäikest kawatsetawat abiandmist, milleks endise walitsuse poolt 180.000.000 mk. reserveeriti ja mis praeguse wabariigi walitsuse aegus 70.000.000 marga peale wähenes, ei loe riigi- ja omawalitsuse teenijate keskkait mingisuguseks riigiteenijate tõsiseks olukorra parandamiseks, waid näeb selles ainult palliottiwi.

Meie parema arusaamise järele on olukord jeda wõrd tõsine, et asja lahendamisele ilma wiitõitufeta tuleb asuda, ja meie palume wabariigi walitsust tungiwalt järgmist teha:

1. Kutsuda ellu isääraline tariifkomisjon, koksuseatud pariteetsel alusel wa-

litfusajutuste ja riigiteenijate keskkliidu ehitajatest töös- ja hooletandeministri eesistumisel.

Selle iseäralise tariifikomisjoni ülesanne on elatis-alammäära kindlaksmääramine riigi statistika keskbüroo poolt selleks kogutud andmete põhjal, aluseks võttes toiduratkivõnni, üldiste kulude ja tööpalka indekse, ja selle diglase kokkuseadmise eest vastutuse kandmine.

2. Seadusandlisel teel maksma panna automaatne palgade reguleerimise printsiip ja nimelt:

a) kui elukallidus (elumaksus) kõigub kuni 10% — palgad ei muutu;

b) kui elukallidus kõigub 10—19% — palgad suurenevad või vähenevad 10%;

c) kui elukallidus kõigub 20—29% — palgad suurenevad või vähenevad 20%;

d) kui elukallidus kõigub 30—39% — palgad suurenevad või vähenevad 30% jne.

Selle juures tuleb palgastid võrrelda elukallidusega 2 korda aastas.

Meie käes praegu kasutada olevate andmete järgi on elukallidus 1923. a. jaadik, millal viimane palgakõrgendus oli ja millal praegused palgad maksma hakkasid, järgmiselt muutunud:

Elatismiinimum 1923. a. jaanuarikuul oli 8.255,56 mk. ja 1925. a. jaanuarikuul — 11.096,46 mk. 3-liikmelise perekonna kohta. Kui arvata 1923. a. jaanuarikuul hindu protsentuaalselt võrdunavaks 100, siis on see protsent 1925. a. jaanuarikuul 134,4 (käesoleva aasta veebruarikuul lõpul ja märtsi algul on aga elutarbete hinnad veelgi tõusnud).

Tõeline ühe inimese elatismiinimum, väljaspool oma perekonda elamisel, oli käesoleva aasta jaanuarikuul Tallinnas 8500 mk., millest läks toitluse peale 44%, korteri peale 23%, riietus 23% ja kõik muud väiksemad kulud kokku 10%.

Siit selgub, et ühiku inimese effiitsiimine võrdub umbes summale, mis mehe ja naise (ilma lasteta olekul) ülespidamine perekondlikel kooselamisel maksma läheb.

Loomuliku oluorra juures tuleb meil 3-liikmelise perekonna elatismiinimum palga-summa alammääraks võtta ja see oleks meil praegusel korral, ümmarguselt võetud, 11.000 mk. kuus. Wallaliste inimeste elatismiinimumiga ei saa kui loomulifuga arvestada, pealegi on palju perekondi üle 3 liikme, mispäraast kolmeliikmelise perekonna elatismiinimum tõepoolest ka kehtimine on.

3. Palgareedel tuleb ühtlane kõigi riigikassast palga saajate kurteenijate jaoks kokkuseada ning kõik Riiooma redeli ametid Araabia numbritega algada ning ühikute redeli palga-

de ja ka Araabia palgaredeli lõpust kõik litted ära kaotada, sest need erinumbrid ja ka waheastmed on ainult selge pildi maskeerimiseks.

Peab riigil julgust olema näidata, kuidas tema oma teenijate tööd hindab ja kui suurend wahed tema ühikute ametite palgade wahel diglaseks ja otstarbekohaseks peab. Peale kõigi muu võimaldab ühtlane palgaredel õiget juhtelist waheforda ühikute ametite palgade wahel teostada, kuna mitu palgaredelit ainult segadust tekitawad.

4. Kõik ametid tulewad ametiülesannete kohaselt hinnata ja sellele vastawalt ühtlase ja üle riigi ühisele palgaredelile vastawatele astetele paigutada, ja kui selle juures mõni teenijate rühm natuuras mingisugust taju saab, siis tulewad need natuuras antud objektid üldises korras üle riigi maksma pandud hindamise mooduse järgi ära hinnata ning see summa rahapalgast maha arvata. See asjaolu on jällegi selguse saamiseks tarwilik ja annab võimaluse igale inimesele riigi eelarve juure pandud riigiteenijate arwulise tabeli järgi üldist taju-summat wälja arvata. Praeguse jüsteeini juures on see aga täiesti wõimata, ja isegi keskkliit ei saa — palju tema poolt ühel ehk teisel puhul palutud palgakõrgenduse summa üseriiklikelt wälja teeb, kontrollerida.

5. Senikauaks, kui märkukirja punkt 1 nimetatud komisjon punkt 2 nimetatud elatismiinimumi normi kontrollerib ja kui automaatne palgade reguleerimine elukalliduse järgi seaduslikel teel maksma panna, palume meie tungwast meie 1924. a. 19. weebr. märkukirjas nr. 20 ettetoodud palganorme Araabia palgaredeli riigiteenijate jaoks 1925. a. 1. jaanuarist alates ajutiselt maksma panna. (Palgaredel waata ametiühendusline kuufiri nr. 2 — 1924. a.)

Selle palgaredeli peale tulewad ka kõik need riigiteenijad paigutada, kes senini eriseadustega normeeritud palga said ning saawad ja selle praegused palganormid võimaldawad neid käesolewale redelile paigutada.

Digusepäraast peafid ka kõik Riiooma palgaredeli riigiteenijad eelpooltoodud Araabia redelile paigutatama, sest siis oleks ka otsekohestele töötegijatele ametnikkudele riigi majanduslikud rasused arusaadawad ja ülemus oleks hõwitatud abinõude leidmisest riigi majanduslikest kitsikusest wäljawiimiseks. Kuid meie ei nõua seda kategooriiselt.

Selle palgaredeli juures on aga see tingimus nõuetaw, et 16-da palgaastme sabast praegused 6 litted ilmtinainmata kõik saafid 16. astme peale paigutatud, selle juures nä-

tuuras antava tasuga eelpoolkirjeldatud korras talitades.

6. Kui aga kõigi jõupingutuste peale vaatamata ikkagi riigi majandusline seisukord ei peaks võimaldama punkt 5 nimetatud palgaredelit maksma panna, siis tuleb ilmingumata wabariigi walitsusele katuda niipalju riigiteenijatele, kõige madalamast palgaastanest alates, elatis-alammääranä tõi, kuipalju see aga iganes võimalik on, selleks otstarbeks kas wõi riigi käesolewa aasta eelarwest produktiivseid kuluseid maha kustutada, kui ebaproductiivseid wäljaminekuid üles ei leita ehk nende wäljajämine soowitawat jummat ei peaks võimaldama.

Wastate jooksul alla elatis-alammäärana kalda jaajate riigiteenijate seisukord on katastroofiliseks muutunud ja hädaohu eemaldamiseks tulewad erakorralised abinõud tarwitusele wõtta.

7. Perekonna abiraha normi tuleb siin soowitatud ajutise palgaredeli juures muendada ehk wähemalt nälgivatele lastele ajutist abiandmist korraldada.

8. Olukalliduse raioonid ära jätta, sest kui- gi teistes linnades ehk maal elu mõnes juhtes odavam on, on see mõnes teises osjas jällegi kallim ja linna kultuur meelitab ise inimesi ligi, mida see asjaolu tõendab, et wilmajel ajal enam kuidagi moodi wabatahtlikult prowintsi minna tahtwaid ametnikke et leidu, kuna Eesti riigi esimestel aastatel prowintsiist raske oli inimesi Tallinnasse üle tuua.

Lõpuks lubab riigi- ja omawalituse teenijate keskliit wabariigi walituse tähelepanu mõningate asjaolude peale juhtida, kust summe wõiks leida riigiteenijate olukorra parandamiseks.

1. Kõigi riigiasutuste töökord rewideerida ja kuni wiimase võimaluseni lihtjastada, selle juures ühes sähis töötawaid ametkondi ühendada.

2. Asjata firjawahetus ära keelata ja kontrolli teostamine niisugustel aladel ära jätta, kus kontrollimine ise mitukorda kallimaks läheb, kui võimalik kuritarwituse üllemäär olla wõib.

Siin olgu näiteks kõlbmatuks muutunud abinõude arwelt mahakirjutamise kord nimetatud. Misjooks siin peale sellekohase akti kottuseadmist weel wiimase kinnitamine mitmesuguste kõrgemate instantside poolt, kui siin lihtjalt abinõude wastupidamise kestuse normid wõiks üles seada ja peale seda lubataffe kohapealsetel ülematel neid kuluseks kanda.

Samuti tehakse paljudes ametkondades ühe ja sama töö peale mitu keerulist aruannet, mis koormate-wiisi paberit ära neelab ja mis

lõpuks töö kontrollseerimise ainult paberliseks teeb.

3. Töölihtjastamise ja paralleelametkondade ühendamise tagajärjel arwaneb võimalus koosseisu wähenada.

4. Riigi poolt antawate ebaproductiivsete toetusrahade andmine tuleb piirata.

5. Koolipoliitikat tuleb kiirelt muuta ja üldharidusliste keskkoollide asemele kutsekoollid moodustada, et rohkem haritud tööjõudu produktseerimise tööle juhtida.

6. Riigi kasutamata maatagawarade productiivseks muutmise kiiresti teostada, seda maad takistamatult kõigile soowijatele pärisomanduseks wälja jagades.

7. Narwa kose weejõu kasutamiseks kontsessioon wäljamaalastele anda. See on energia kogu, mis kasutamise läbi ei wähenen ja sellepärast on sellesse ettemõttesse tingimata wäljamaa kapitaali juurde toombamine tarwilik.

8. Palgakrediidi juurde arwata kõik aasta jooksul selgumwad ilsearused krediidid ja aasta lõpul kõik krediitide ilsejäägid ilma erandita.

9. Võimaldada ajutiselt igas ametkonnas palga krediidi ilsejäägid ametnikkudele palgalisaks tarwitada. Siis saaks walitus kiilitawast koossejude wähenamise kiisimusest üle ning tuleks wähenamise surwe asemel wast mõne aja pärast koosseisu juurendamist ametajutustele sama sähidil peale sundida, kui praegu asutuste koossejude kottutõmbamist. See moodus sunnib ametkondi kutseühjuse kaasabil kõiki nõrku tööjõude asutuste koossejudest wälja suruma.

10. Ametatutusi sundida jooksuwa töö korwal oma tööalasse kuuluwaid tarwilisi seaduste eelwõidid kottu seadma, et seega rutem praegu mitmes kohas laialil pillatud wandeid seadustest ja määrustest lahti saada, mis asjaajamist praegu wäga raskestawad.

11. Wäljaantud seadused ja määrused kodifitseerida, et sellega nende käitumist kergendada.

12. Uus tempelmaksu seadus kiirest korras maksma panna, sest praegune kord tekitab wäga palju arusaamatusi ja kutsub wälja ilingumata palju kirjawahetust ametasutuste ja riigikontrolli wahel.

13. Kiirest korras ajutisedli ministeeriumite ja nende alluwate asutuste asutamise seadused wäljatõõtada ning maksma panna, sest nende põhjal selgumwad kõige paremini töölihtjastamise ja töökoondamise võimalused.

14. Uute seaduste andmisel selle järgi ilsearanis piinlikult walwata, et nende täitmine otstarbetud tööd wälja ei kutsu ja wabariigi

walitsusele juuremad digused antama nasta-waid määrusi wälja anda, mis eluwoõraste teaduste maksmapanemise ära hoiaks. Üldise peafs detailide üleslugemine üldistest teadustest ära jääma, waid teatud alade korraldumise wastawate ministrite wõimkonda jätama.

kes nii kui nii riigifogu üldise tahtmise kohajelt oma määrusi peawad wälja andma. Praegusel ajal aga on fogu asjaajamine kollegiaal-feks tehtud ja ministrite määrusi peaeegu enam ei tunnista.

2. üleriiklise raudteelaste kongressi puhul.

25. märtsil astus Tallinnas kokku ja 28. märtsil lõppes II. üleriikline raudteelaste kongress. Seda oodati huwitusega mitte üksinda raudteelaste peres, waid ka teiste ametiühijuste tegelaste seas.

Raudteelased on lihed neist wähestest, kelle organisatsioonid weel julgunuta. Meilt oodati arusaamist praegusest momendist, oodati uut tõuget ametiühijuste liikumisele. Kongressi hääks kordaminekuks oleks waja olnud töötamist liihisel jõul ja nõul ja igasugustest tiilidest loobumist, poliitika korwalejätmist ja ainult oma otjekoheste kutseühwide kasuks töötamist.

Kas täitis raudteelaste kongress lootuseid, mis ta peale pandi? Peab otjekohes wastama, et mitte täielikult. Kongressi arwamisel pilku üle jaadikute heites, tuli kohe ilmniks, et edasiminekü asemele tagasi on mindud: jaadikute arw oli kahanenud wõrreldes möödunud kongressiga ja arusaadaw muudugi, et jellega wähenenud ka jaadikute seljataga seiswate raudteelaste arw. Nagu selgus, on ühifid raudteelaste organisatsioonid wäljaastunud kutsühingust, kes kongressi korraldaja. Ei ole ka kõik raudteelased — nendest gruppideft, kes weel kutsühingus, oma kutsühingu liikmed, nii et kutsühingu ümber ainult wõhes 25%-line raudteelaste pere on koondunud. See on wähe. Peab konstateerima, et ühif intelligendim meie töötajate liif küllaldaselt organiseerimise tähtsuseft aru ei saa. See mittearusaamine tuli ka mitmel puhul kongressil ilmniks: tehti wäikestest asjadest juuri sõnu j. n. e. Tekib küsimus, kas ei ole oma huwide wastajelt talitanud ka mõned kutsühingud, kui nad kutsühingust wälja astusid? Kas olid jelleks küllalt mõjutad põhjused? Ma ei julge seda otjekohes eitada ega ka jaatada, sest seisan neist organisatsioonidest kaugele ja ei ole lähemalt nende sihemise olukorra tuttau. Ühte pean siiski tähendama, et meil üldiselt liiga wäikestest asjadest tiiliküsimused tehakse ja jonne tõttu ülesanded arwumistatakse, misjuuruseid ainult organisatsioonid olles on wõimalik täide wiia.

Kas arwatakse, et wäljaspool kutsühingut olles juudetakse midagi äratema. Lubatagu jellejuures kahelda! Juba siitamaalne praktika on näidanud, et see wõimata on. Üleüldise peab üttema, et mittearusaamine oma kaasteenijate ja eriti kutsühingute ülesannetest on wiinud raudteelased seiskorrani, et iga ühif raudteelaste ühing ei ole juutnud küllaldaselt hinnata teiste ühingute liikmete huwidid, seades enda huwidid esimesele kohale ja hinnates ainult oma liigete teenistuse tähtsust. Sellepärast ka ei ole juudetud walitsusele esineda millegi ühifega, mis oleks terve raudteelaskonna nõudmijeks. Arusaadaw, et walitus ei rehkenda ühifute gruppide ettepanekutega, kui teine grupp sama ettepaneku maha teeb. Ma tean kindlaid fakte, et raudteelased mitmesugustest gruppideft ka mitmesuguste ettepanekutega on esinenud pensjoni teaduse suhtes, mahatehes üksteise ettepanekuid.

Kuiwõrd kaugele wõib minna wäitlustes. jelle iseloomustuseks toon ühe fakti — misjuuruseid küll palju tuua wõiks — ühe kutsühingu esitaja sõnad koosolekul kutsühingu liikmemaksu kindlaksmääramijel. Tähendatud esitaja soowis, et liikmemaks määrataks kindlaks 25 margaga peale aastast 50 margaga asemel, nagu teised seda soowitafid. Kui igatpidi aruseletatud oli, et 25 margaga wõimalik ei ole läbiwõtta ja peaeegu ühemeelselt kõik gruppid 50 margaga poolt olid, tähendas ta, et teised wõiwad otjustada, kuidas tahawad, kuid nemad ennast otjuse alla ei painuta. Ünneks ei jaganud kõik tema ametiwennad mitte seda arwamist, nagu märgata wõis.

Olen rääkinud siitamaale raudteelaste organiseerimijest ja nende kongressift ebameeldiwat. Selle järele wõidak ehk otjusele tulla, et kongressil midagi head ei tehtud ja ta ebaõnnestas. Seda siiski küntada ei saa. Kongressi wõib üldiselt siiski kordaläinuks nimetada. Kuigi esimesel päewal ehk küllalt palju ilmaaegseid sõnu tehti ja „musta peju pesti," wõib teise päewaga rahule jääda. Sel päewal olid harutusel mitmedki tähtsamad

raudteelaste ellu puutuvad küsimused, mida kongressil asjalikult harutati. Peaaegu kõikide tähtsamate küsimuste juhtes ettepanekute tegemiseks moodustati komisjonid, kes asja tõsiselt võtsid ja tublisti tööd tegid. Töö tagajärjeks oli hulk resolutsioone, mis juuremalt osalt kongressi kolmandal ja neljandal päeval vastu võeti.

Üheks röömüstavaks nähtuseks oli asja-

olu, et kongress oma otsuste ülesannete raamidesse jäi. Selle tõttu on ka vastuvõetud resolutsioonid erapooletud ja asjalikud, mis lootust annab, et nendega tõsiselt rehkendatakse ja neid ellu viiakse ja et ei fordu järene lugu, nagu see sündis I. kongressi resolutsioonidega, mis praegu veel suuremalt jaolt ellu viimata.

X.

Töölislitumine Eestis ja väljamaal.

Narva Kreenholmi vabrikus tehakse tööliskeslele asjata raskusi perekonna abiraha saamisel — nõutakse mitmekordist ja sagedast registreerimist, mida teistes vabrikutes ei ole. Ka on töölistel osa peuriit läinud aasta eest saamata.

Tallinna linnavalitsus otjustas töökaite ojaonna ettepanekul mitte lubada alaealistel õhtul peale kella 9 uulitjatel ajalehti müüa.

Tallinna elektrijaama töölised nõudsid palgakõrgendust. Valgustus- ja veemuretsimis-komisjon otjustas nõudmise tagasi liikata.

Tallinna linna apteegi apteetri abilised esinenud palwega wastawa asutuse ees, tõsta nende palgafid era apteekide kohta sunduslikuks tunnustatud „Riigi Teatajas“ väljakuulutatud normideni ja 1923. a. saamata jäänud palgawahet välja maksetaks.

Tööpuudus abinõuks palgade mahajurumisel. Tööd wähe. Töölised tööpuuduse wastu kinnitamata. Tööta inimesi Eesti kohta kohutawalt palju. Meile korraldatakse ühiskondlised töid. Seal palj märkja madalam ettemõtetes seni maksetawast normist. Tallinna töökaite ojaonnad esines töd-hoolekande ministri ees kogukondlikel tödel maksetawaid palgafid tõsta, misjagune ettepanek poolehoidu ei leidnud. Julgustatult sellest ja wõib olla weel muust nähtustest, asuwad era- ja riikliked asutused palgafid kärpima. Mi on lehtede teadete järele tükitöö hindafid wähendataud „Liwas“ teh. 20—30 protf. wõrra, raudtee tehastes wähendatakse protf. ja mujal.

R.-telegr.-tel.-t. kutseühituse resolutsioon.

Haapsalu ojaonna erakorraline peakoos-olek 18. märtsil j. a., arutades ühefordse toetusena jagamisele kuuluwat 70 miljoni marga küsimust, wõttis wastu resolutsiooni:

„70.000.000 jagada ühetasafelt kõigile, kes alla elatismiinumumi, j. o. 7700 marga, palga saamad. Wastafel korral soowitame 70.000.000 Rapla-Wirtsu raudtee ehitamiseks kasutada.“

Kawatuse wastu, postiametkonda üle wiia omawalitjuse alla, wõeti järgmine seisukoht:

„Koosolek protesteerib maakondade liidu kawatjuse wastu, postiametkonda üle wõtta. Eest post, kui erapooletu ala, ei tohi mitte muutuda poliitiliste erakondade tallermaaks.“

Mõlemad resolutsioonid ühel häälel wastu wõetud.

üleriikl. riigi-omawalitjuse teenijate ühingu Narwa ojaonna liikmete aasta-peakoosolek peeti 15. märtsil j. a.

Ettekantud aruandest selgus, et 1924. a. jooksul on liikmete arw kaswanud 122 pealt 225 peale. Koosolekuid on peetud: üld- 3 ja juhatus- 49. Piduifid korraldatud 20. Kasjaläbitäit Mk. 213.486,50. Juhatus- poolt on soodjatel tingimistel senini tarwitatud ruumide peale leping sõlmitud kahets aastaks, mille eest koosoleku poolt juhatus- le tãnu awaldat-akse. Selarwe wõeti wastu Mk. 369.020 juuruses. Ühtlasi wolititi juhatus- t wõimalikul korral raadioaparaadi üles seadma.

Keskõukogult otjustati nõuda kongressi kokkufutsumist teguwõimsama nõukogu walimiseks ja põnewamate päewaküsimuste arutamiseks. Kohapeal puuduwad andmed keskõukogu tegewusest. On peetud ühendust Tallinna ojaonnaga.

Walitjuse poolt kawatjetud ühefordne toetus, kui ebaõiglane, otjustati tagasi liikata ja keskõukogul samme astuda läinud aastal esitatud palganormide läbiwõimiseks.

Juhatus- le walitud jagafid omawahel ametid järgmiselt: esimees Metjatalu (end.), abi Ollid, sekretäär Peil ja abiks Grauberg (end.), kasjapidaja Meidorf ja abiks Ühte, ametita Seiler. S. M.

Kui hädatarwilik töölilste wanaduse wastu kindlustamine, selgub ihearantis praegusel tööpuuduse ajajärgul. Tööandja kasutab igat tööseisakut selleks, et soowimata elemendist lahti saada. Algab ettemõttes töd uuesti, siis wõetakse nooremad töölised tööle ja inimesed, kes 20—30 aastat ettemõttes tödõtanud, jät-atakse wärawa taha, nii kui Türi paberwabrikus, Narwas Kreenholmi wabrikus, Tallinnas Maieri wabrikus ja mujal.

Ametiühifuste oluford Wenemaal

on äärmiselt raske, sest puudub koosolekute ühinemise ja sõna-vabadus, hoopis rääkimata ametiühifuste tegewusvabadusest. Hoolimata maa ääretetest rikkustest on tööliste oluford väga vilets, sest jäsjetunginud väliskapitaal pikitab võtta, mis vähegi võimalik.

Rutse Wenemaal tutvunemisreisile,

mis Wenemaa ametiühifuste liit jaotis Poola am.-üh. liidule, liikkas viimane tagasi, sest Wenemaal praegu valitsevate poliitiliste olude tõttu ei olla kindlustust, et jaatfond saaks mabalt tegutseda ja liikuda.

Tööfulg Daanis laieneb.

Tööandjate poolt sulutud ettevõtetele tuleb järjeft lija. Veel käesoleval kuul tahetakse sulguda jälle ettevõtteid ehitustööde, jaapa- ja riidetööstuse alal. Wabanenud töeliste arv ulataks endistega kokku wärtjufim lõpuks juba üle 100.000 inimese.

„Glanto“ uus leiawabrik Helsingis

algas neil päewil tegevuft. Wabrik on warustatud kõigi ajakohaste jissejeadetega ja võib warustada leiwaga terve Helsingi linna. Töölisti on üle 250 inimese. Suurel hulgal walmistades, on wabrikul võimalik walmistuskulufid wähenendada ja leiwahinda alandada. „Glanto“ on tööliste poolt juhitud tarwitajate ühifus, millel peale leiawabriku on veel väga mitmesugufeid teisi ettevõtteid ja tihe tarbeainete kaupluste võrk üle kogu Helsingi.

Sõekaewandus-tööliste oluford raske.

Viimastel aastatel on sõekaewandustes oluford halwenenud. Sõetariwitaminine on majanduskriisi tõttu tuntawalt langenud. Minult Inglismaal on umbes 100.000 sõekaewajat töötä ja umbes 250 kaewandust sulutud. Suuri sõetagarawarapid on peale Inglismaa ka Saffas, Belgias, Prantsusmaal, Hollandis ja mujal. Kõige selle tõttu muutuwad ka palgaolud rassemaks. Belgias on töölistel pidanud leppima palga kärpimisega, Inglismaal langeb palg 1914. a. määranti, hoolimata elukalliduse tõusuft, Hollandis nõuamad tööandjad palga alandamisft (10 protf. võrra) wõi tööpäewa pifendamist, Saffamaal on raske kofinlepet leida Rukrimail tööliste ja tööandjate wahel.

Soome töölisteaatritele toetust

on walitus määranud kofku 285.000 Smf., j. p. ligi 3 miljoni Smf. Toetust on saanud 16 teaatrit üldiselt 10—15.000 Smf. juures. Tampere töölisteaatritele on määratud 80.000 Smf., Wiiburis — 25.000 mrf.

Tööfulg Rootsis,

mille tõttu umbes 130.000 töölist on ilma töötä, kestab edasi. Kommunistid õhutaawad üldist streiki, kuid ametiühifuste nõukogu on selle wastu. Walitfufe waheltjobitufel kestawad läbirääkimised poolte wahel edasi.

Ruhri kaewandustöölistel

nõuamad 15-protfendilist palgafõrgendust. Et tööandjad selle tagasi liikkafid, nõuamad töölistel lepitustoja waheleastumist.

Inglismaal suureneb tööpuidus.

Mitmed juured masinawabrikud on töö lõpetanud ja töölistel lahti lahkunud.

Rahesjatunniline tööpäew Prantsusmaal

annab häid tagajärgi. Tööministri aruande järgi on selle tõttu toodang suurenenud ja palgad tõusnud. Mõnes töõharus, näit. mootori- ja auto-tehastes on toodang suurenenud kuni 40 protf. võrra.

Ameerika Ametiühifusliku liidu juhiks

hiljuti furnud Samuel Gompersi ajemele waliti Green, kes ühtlasi on ka ühisiiriide Am.-üh. Liidu juhiks.

Tööpäewa pikkuse ja töowiljakuse

kohta hiljuti avaldatud Ameerika ühisiiriide ametlikud andmed näitawad, et läinud aastal, wõrrelbes 1914. aastaga, jaaduste hulk oli suurenenud 14 protf. võrra, tööliste arv aga 7 protf. wähenenud. Tööliste päewane töõhulk on seega suurenenud umbes 23 protf., hoolimata tööpäewa lühenemisest. Nii ei tahtista siis 8-tunniline tööpäew kuidagi töõstufte arenemisft, ega wähenenda töõjaaduste hulka, nagu piilitakse tõendada.

Hollandi sõekaewandus-tööliste palgawõitlus areneb praegu uute tariifilepingute ümber. Tööandjad tahawad palkafid tervelt 25 protf. alla juruda. Wõitlust raskestab peale muu see asjaolu, et kristlikud töõlisorganisatsioonid ei toeta üldiste ametiühifuste nõudmisft, waid on walmis järele andma. Tööandjad ei taha aga neilegi wastu tulla.

Itlem-Jtaalia metallitööliste streigist

wõtub aja umbes 100.000 töölist. Streiki juhib wastaw ametiühifus. Walitus karwatfjed forraldada ühifeid mõlemate poolte nõupidamisft kiifimuse lahendamisefks.

Triikitewa parandus.

Nr. 1, 1925. a. on kirjatükis „Rahesjatunniline tööpäew ja produktsioon“, lehekülj 7, trükitud „tõõtabel“, peab olema „tõõt a h e“.

Eesti Klaasitööstuse Osühisus

Suurem klaasitööstus Eestis.

Nõudke kataloogi!

Tööwõime kuni 125.000 kilogrammi klaaskaupa kuus, mis statistika andmete põhjal Eesti turgu täies ulatuses rahuldada võib. — Härrad kaupmehed, meie wabrikust ostate Teile soodsate hindadega Teile tarvilikku kaupa, mis oma headuse poolest paljude wäljamaa wabrikute tööst parem on. Tellimiste täitmise kiire ja täpne. — Tellimiste wastuwõtmine hooaja kaupade peale on alanud.

Kontor: Tallinnas, Wene uul. 16, tel. 9-03.

Wabrik: Eidaperes, üle Lelle, tel. Lelle nr. 6.

Eriala: a) **Pudelid** walgest, poolwalgest ja wärwilisest klaasist, igasuguseks otstarbeks MÄRKUS: Lihwitud korkidega materjaali ja apteegi pudelite tegemiseks on ettewalmistused käimas. b) **Majapidamise tarbed**, nagu tee-, õlle- ja napsiklaasid, õlle- ja piimakannud mitmesuguses suuruses ja muustrites, karafinid, suhkru-, wõi- ja soolatoosid, pressitud taldrekud ja kausid salati ja puuwilja tarwis, koorekannud, mustad ja walged purgid kaanega ja ilma, piimakausid, lapseklaasid, trehtrid, lambiklaasid igasuguses suuruses, tormilaterna klaasid, lillewaasid jne c) **Tehnikatarbed**, nagu: elementpurgid, telefoni ja telegrafi isolaatorid, elektrilampide kuplid j. n. e. d) **Mitmesuguseks otstarbeks:** Mõödutsilindrid wiina- ja õllewabrikute jaoks kui ka muudeks otstarweteks, kalamarja haudumisaparaadid, wedurklaasid, suhkrupeakuplid, klaasnõud preparaate alalhoidmiseks jne. Ladudes suured tagawarad mitmesugust kaupa.

Nõudke kataloogi!

UNION

*Jalanõud
on nagu valatud
jalga*

Van den Bergh's
Vitello
tuntud peenemaitseline
Hollandi kunstvõi

Esitaja Eestis,
A. EIN PAUL
TALLINN,
Siimoni tän. 19
Kõnetr. 22-24

Van den Bergh's
VITELLO
Kunstvõi
Leotamiskeski ja niinat
A. Einpaule Eestis, Siimoni Ltn
Kõnetr. 22-24